

LAGERE INKOMENS VARKENS- EN LEGHENNENHOUDERS*Arjan Wisman*

Ook de varkenshouderij werd in voorjaar 2001 getroffen door de uitbraak van Mond- en Klauwzeer. Afzetmarkten gingen tijdelijk verloren en de varkensstallen raakten overbevolkt. Tijdelijke huisvesting van varkens in noodvoorzieningen en een opkoopregeling voor te zware varkens was nodig met het oog op het welzijn. Nadat de vervoersverboden waren opgeheven duurde het nog enkele weken voordat de grote aantallen slachtrijpe varkens bij de slachterijen af waren geleverd.

In verslagjaar 2001/02 zullen de opbrengstprijzen dalen, nadat vooral in de tweede helft van 2000/01 de prijzen waren hersteld. In februari en maart 2001 stegen de varkensprijzen naar grote hoogten als gevolg van de MKZ-uitbraken in het Verenigd Koninkrijk. Dat land moest meer varkensvlees importeren. In maart brak ook MKZ uit in Nederland, met onder andere vervoersverboden tot gevolg. In mei werden die verboden weer opgeheven en gingen de varkensprijzen onderuit door het grote aanbod dat loskwam. De periode met relatief hoge prijzen in de varkenscyclus is daardoor voorlopig weer achter de rug. Andere EU-landen, die vrij bleven van MKZ, hebben echter meer van de hoge prijzen geprofiteerd dan Nederland. Zo heeft de Deense varkenshouderij in 2001 een recordjaar beleefd.

De verwachtingen voor de komende maanden zijn minder positief, omdat in het eerste kwartaal van 2002 een groeiende varkensproductie wordt voorzien. Die toename komt vooral voor rekening van de herstelde productie van Nederland en het Verenigd Koninkrijk na de MKZ-crisis. De geraamde productiegroei zal in het tweede kwartaal van 2002 voor de gehele EU terugvallen tot minder dan 2%.

Zeugenhouderij

Door de lagere biggenprijzen in het lopende boekjaar 2001/02 zullen de bedrijfsresultaten in de zeugenhouderij behoorlijk fors terugvallen na het herstel in het voorgaande jaar (tabel 1). Op boekjaarbasis wordt voor 2001/02 een ongeveer 10% lagere biggenprijs verwacht. De voerprijzen zullen op jaarbasis ongeveer 5% stijgen. Vooral de eiwitrijke grondstoffen (soja, raapzaad) zijn vanaf eind 2000 duurder geworden. Dat kwam door het EU-verbod op het verwerken van diermeel in mengvoeders. Het diermeel moest vervangen worden door andere eiwitrijke grondstoffen zoals sojaschroot en raapzaad. Dat had een sterk prijsopdrijvende werking. De hogere voerkosten veroorzaken grotendeels de stijging van de productiekosten. De kosten van aangekochte opfokzeugen en de rentekosten nemen daarentegen af. De arbeidsopbrengst zal uiteindelijk 125 euro lager uitkomen op 45 euro per zeug per jaar. Dat is nog geen 20% van de berekende arbeidskosten en dus ook bij lange na geen kostendekkende exploitatie.

Voor de fokvarkensbedrijven betekent een en ander dat het gezinsinkomen uit bedrijf in verslagjaar 2001/02 zal dalen tot 6.000 euro per ondernemer (tabel 2). Bij dat gezinsinkomen wordt per bedrijf 16.000 euro ontspaard. Van de laatste vier jaren realiseerden de fokvarkensbedrijven alleen in 2000/01 besparingen. Hun vermogenspositie is daardoor behoorlijk aangetast.

Tabel 1 Arbeidsopbrengst (in euro) van enkele takken in de intensieve veehouderij

	Zeugen (per zeug per jaar)	Vleesvarkens (per dier per jaar)	Leghennen (per leghen per jaar)	Vleeskuikens (per 1.000 kg afgel. gew.)
1998/99	-209	-28	-0,29	16
1999/00	18	-9	0,54	-2
2000/01 (r)	170	42	2,45	40
2001/02 (p)	45	7	1,20	90
<i>Idem in gld.</i>	<i>100</i>	<i>15</i>	<i>2,65</i>	<i>200</i>

Bron: Bedrijven-Informatienet van het LEI.

Tabel 2 Bedrijfsresultaten, inkomen en besparingen op varkens- en pluimveebedrijven

	Fok- varkens- bedrijven	Vlees- varkens- bedrijven	Gesloten varkens- bedrijven	Leg- hennen- bedrijven	Vlees- kuiken- bedrijven
Opbrengsten-kostenverhouding					
1998/99	57	73	67	82	91
1999/00	81	79	82	91	88
2000/01(r)	95	101	101	105	94
2001/02(p)	84	86	87	96	102
Gezinsinkomen uit bedrijf (x 1.000 euro per ondernemer)					
1998/99	-46,0	-27,2	-46,9	-7,5	7,5
1999/00	0,2	-17,1	-7,2	20,9	-13,4
2000/01(r)	37,0	33,0	55,0	65,0	17,0
2001/02(p)	6,0	-2,0	7,0	33,0	58,0
<i>Idem (x 1.000 gld.)</i>	<i>13,0</i>	<i>-4,0</i>	<i>15,0</i>	<i>73,0</i>	<i>128,0</i>
Besparingen (x 1.000 euro per bedrijf)					
1998/99	-79,5	-46,7	-94,0	-54,4	-17,3
1999/00	-9,5	-20,1	-18,3	10,6	-37,5
2000/01(r)	28,0	22,0	55,0	64,0	2,0
2001/02(p)	-16,0	-16,0	-18,0	14,0	52,0
<i>Idem (x 1.000 gld.)</i>	<i>-35,0</i>	<i>-35,0</i>	<i>-40,0</i>	<i>31,0</i>	<i>115,0</i>

Bron: Bedrijven-Informatienet van het LEI.

Vleesvarkenshouderij

Bij de vleesvarkenshouderij zullen de bedrijfsresultaten sterker dalen dan in de zeugenhoudery. In 2001/02 zal de arbeidsopbrengst naar verwachting teruglopen tot 7 euro per vleesvarken per jaar. Deze teruggang in 2001/02 is vooral het gevolg van een 11% lagere varkensprijs. Naast de lagere aankoopkosten van de biggen bepalen de voerkosten voor een groot deel de ontwikkeling van de productiekosten. De voerprijs zal door de duurder grondstoffen met 5% stijgen en voor 7 euro hogere voerkosten per vleesvarken per jaar zorgen. De overige kosten zullen in totaal iets dalen, vooral dankzij de lagere rentekosten.

Op de gespecialiseerde vleesvarkensbedrijven zal in 2001/02 het gezinsinkomen uit bedrijf gemiddeld op -2.000 euro per ondernemer uitkomen. Dat resulteert uiteindelijk in 16.000 euro ontsparingen. Ook de gesloten varkensbedrijven zullen in 2001/02 met een gezinsinkomen uit bedrijf van 7.000 euro per ondernemer duidelijk slechter scoren dan in het voorgaande jaar. Dit heeft ontsparingen tot gevolg.

Leghennen

De arbeidsopbrengst per leghen zal naar verwachting halveren tot 1,20 euro per jaar. De 7% lagere eierprijzen zijn vooral verantwoordelijk voor de lagere arbeidsopbrengst. De daling van de eierprijzen begon in april 2001 en een maand later werd het dal van 4 eurocent per ei bereikt. Daarna kwamen de eierprijzen weer een beetje uit de gebruikelijke zomerdip. De grotere eierproductie resulteerde in lagere eierprijzen. Maar ook oplopende voerprijzen deden de arbeidsopbrengsten dalen. De prijs van legmeel zal in verslagjaar 2001/02 met 5% stijgen en veroorzaakt een hogere kostprijs.

Voor gespecialiseerde leghennenbedrijven leiden de slechtere prijsverhoudingen tot een daling van het gezinsinkomen uit bedrijf tot 33.000 euro per ondernemer. Bij dat inkomen bedragen de besparingen 14.000 euro per bedrijf.

Vleeskuikens

In de vleeskuikensector zijn de bedrijfsresultaten in het verslagjaar 2001/02 sterk verbeterd. De kuikenprijzen zullen naar verwachting met ongeveer 10% stijgen, terwijl de voerprijs ongeveer 4% hoger zal zijn. Ook

de prijs van eendagkuikens zal stijgen. De arbeidsopbrengst zal daardoor in 2001/02 per saldo ruim verdubbelen tot 90 euro per 1.000 kg afgeleverd gewicht ofwel 18 eurocent per opgezet kuiken. De vraag naar pluimveevlees liep goed als gevolg van de crises rond BSE en de MKZ. De kuikenproductie in de EU is in 2001 met ruim 2% toegenomen, waardoor de prijzen in het najaar omlaag gingen.

Het gezinsinkomen uit bedrijf zal op de gespecialiseerde vleeskuikenbedrijven met ruim 40.000 euro toenemen tot bijna 60.000 euro per ondernemer. Bij dit inkomen besparen de vleeskuikenbedrijven in 2001/02 gemiddeld 52.000 euro per bedrijf. Dat is veel meer dan ze in de voorgaande jaren gewend waren. In het lopende verslagjaar zal het eigen vermogen, dat in voorliggende jaren een knauw had gekregen, duidelijk versterken.

Meer informatie:

Rapport 1.01.03 *Actuele ontwikkeling van bedrijfsresultaten en inkomens in 2001*